

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4394/2021
31.03.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Субић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Момчило Булатовић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1138/21 од 24.03.2021. године, у седници већа одржаној дана 31.03.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ, као неосноване, ревизије тужиоца и тужене изјављене против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 1138/21 од 24.03.2021. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 14803/18 од 24.11.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име претрпљене нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe плати износ од 25.675.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободe за разлику између досуђеног износа до траженог износа, односно за још 25.845.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на име накнаде материјалне штете плати износ од 5.070.000,00 динара, са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 379.500,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 1138/21 од 24.03.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужене и првостепена пресуда потврђена у ставу првом и четвртим изреке. Ставом другим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставу другом и трећем изреке. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, странке су изјавиле ревизије и то тужилац због погрешне примене материјалног права, а тужена из свих законом предвиђених разлога.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку - ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 18/20), па је оценио да ревизије нису основане.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у притвору по решењу Окружног суда у Смедереву Кио 9/2001 од 14.02.2001. године, који му се рачуна од 11.02.2001. године, када је лишен слободе, до упућивања на издржавање казне затвора од 40 година, дана 28.06.2005. године, чије је извршење обустављено решењем Вишег суда у Смедереву Кв 206/13 од 11.07.2013. године. Потом је био у притвору по решењу Вишег суда у Смедереву Кв 206/13 од 11.07.2013. године који му се рачуна од 27.05.2013. године до 20.03.2015. године, када је притвор укинут решењем Вишег суда у Панчеву Кв 87/15 од 20.03.2015. године и та мера је замењена мером јемства. Тужиоцу је притвор одређен због основане сумње да је починио кривично дело убиство помагањем, као и кривично дело неовлашћено набављање, држање и ношење ватреног оружја и муниције, а притвор му је одређен на основу члана 191. став 1. тада важећег ЗКП, с обзиром на то да је постојала основана сумња да је окривљени починио кривично дело за које је притвор обавезан. Пресудом Вишег суда у Панчеву К 6/2015 од 12.09.2016. године, тужилац је ослобођен оптужбе да је учинио кривично дело тешко дело убиства из члана 114. став 1. тачка 9. КЗ, као и кривично дело недозвољено држање и ношење оружја из члана 348. став 2. у вези става 1. КЗ, а која пресуда је потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Кж1 1455/16 од 29.06.2017. године. Тужилац је у време доношења наведене ослобађајуће пресуде осуђиван пресудом Другог општинског суда у Београду К 1341/00 од 24.09.2001. године, на 10 месеци затвора, условно три године, због кривичног дела из члана 166. став 1. КЗ РС, за које је решењем Првог основног суда у Београду Кв 5979/12 од 28.05.2013. године утврђено да је наступила законска рехабилитација, као и пресудом Петог општинског суда у Београду К 179/99 за кривично дело тешке крађе из члана 204. став 1. КЗ РС на казну затвора у трајању од једне године, са роком провере од четири године.

Тужилац је укупно у притвору и затвору провео непрекидно 5.135 дана, а пре покретања овог спора обраћао се Министарству правде са захтевом за накнаду штете, у смислу члана 588. став 1. у вези са чланом 584. став 1. тачка 1) ЗКП, али му Министарство у року од три месеца није одговорило на наведени захтев. Током боравка у притвору, а касније у затвору, пакете и новац су му слали чланови породице и то најпре супруга, а затим и родитељи. Због неоснованог лишења слободе тужилац је трпео нематеријалну штету због повреде части и угледа због чега је патио, а по изласку из затвора није могао више да нађе посао, а током притвора, односно затвора дошло је до распада његове породице, јер га је напустила жена са децом. На издржавање казне затвора од 40 година у КП дому Забела био је смештен у тзв. седми павиљон у који се смештају учиниоци најтежих кривичних дела, а ради се о безусловним просторијама у приземљу, тј. у подруму, са минималним дневним светлом и slabим вештачким светлом изнад врата, тако да затвореници нису могли да прочитају ни решења која су им достављали, а WC се налазио на средини собе ограђен само даскама у висини око 1 метра. Након штрајка глађу тужилац је требало да буде пребачен у Окружни затвор у

Панчеву, али је Виши суд у Панчеву донео решење којим притвор замењује јемством, тако да је из притвора пуштен 24.03.2015. године.

Код тако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су делимично усвојили тужбени захтев применом члана 35. став 1. Устава Републике Србије, члана 3. Опште декларације о правима човека од 10.10.1948. године, члана 5. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода од 04.11.1950. године, члана 584. став 1. тачка 1) ЗКП и одредбе чл. 155 и 200. Закона о облигационим односима, чије је садржина ближе наведена у образложењу побијане пресуде.

На утврђено чињенично стање правилно су нижестепени судови применили материјално право када су оценили да су испуњени услови за одговорност тужене, да је тужена у обавези да тужиоцу надокнади нематеријалну штету коју је претрпео услед неоснованог лишења слободe, те да тужилац није својим недозвољеним поступцима проузроковао лишење слободe сходно члану 584. став 2. ЗКП.

Овлашћење суда да по слободној оцени одмери висину накнаде засновано је на принципу правичности. Приликом одлучивања о висини накнаде штете која тужиоцу припада, судови су имали у виду да правична новчана накнада за нематеријалну штету коју је тужилац трпео подразумева да накнада буде у таквом обиму да оштећеном пружи одговарајућу сатисфакцију за трпљење, а да у односу на штетника, због прекомерног износа не буде неправедна. Накнада нематеријалне штете треба да представља само сатисфакцију за трпљење оштећеног и она није циљ, већ средство које ће оштећеном даљи живот учинити подношљивијим.

Одлучујући о висини накнаде штете, која у конкретном случају припада тужиоцу, нижестепени судови су имали у виду све околности случаја, а нарочито природу и тежину кривичног дела које је тужиоцу стављено на терет, животну доб у моменту лишења слободe (29 година), чињеницу да је и раније био осуђиван али условно, дужину времена које је провео у притвору и затвору, услове боравка у притвору и затвору, околност да је у време лишења слободe имао породицу – супругу и двоје деце, да се након притварања и осуде развео и да су деца припала мајци, односно тужиочевој бившој супрузи, да је због боравка у притвору имао проблеме које има и данас, а да након изласка из притвора такође и даље трпи последице овог притварања и затварања, јер околина и даље има убеђење да је он крив за кривично дело које му је стављено на терет, па су правилно оценили да је тужицу одговарајућа новчана сатисфакција износ досуђен нижестепеним одлукама. Из ових разлога неосновани су наводи ревизија у погледу висине накнаде штете.

Са друге стране, нижестепени судови су правилно одбили тужбени захтев тужиоца за накнаду материјалне штете, налазећи да тужилац није активно легитимисан у овој правној ствари, с обзиром да он није сносио трошкове набавке пакета, као и да није он набављао новац који му је достављен док се налазио у притвору, односно затвору, већ су то чинили чланови његове породице, најпре супруга, а затим његови родитељи, због чега су овај део тужбеног захтева одбили као неоснован.

Врховни касациони суд је ценио и остале наводе ревизија којима се не доводи у сумњу правилност и законитост побијане пресуде, због чега ти наводи нису посебно образложени.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Субић,с.р.**

За тачност отправака
Управитељ писарнице
Марина Антонић